

Vergaderjaar 2013–2014

**20 043**

## **Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa**

**AP/ Nr. 97**

### **VERSLAG VAN DE ZITTING 2014 (TWEEDE DEEL)**

Vastgesteld 12 juni 2014

#### **1. Inleiding**

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) heeft van 7 t/m 11 april 2014 deelgenomen aan het tweede deel van de zitting 2014 in Straatsburg. Hiermee brengt zij verslag uit van de behandeling van de tijdens deze zitting geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan de debatten over die onderwerpen.

Zoals gebruikelijk aan het begin van deelsessies, heeft de delegatie een briefing ontvangen door de Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevr. drs. Ellen Berends die zich liet bijstaan door mevr. drs. Kanta Adhin, plv. chef de poste.

De delegatie ontving informatie over besprekingen binnen het Comité van Ministers (CvM) van de Raad van Europa over de situatie in Oekraïne, in het bijzonder over die in de Krim en over de activiteiten van de Secretaris-Generaal, gericht op het op gang brengen en houden van een dialoog met de Russische Federatie ter voorkoming van escalatie.

De benoeming van een nieuwe Secretaris-Generaal en het naderende voorzitterschap van Azerbeidzjan vormden daarnaast onderwerpen van een uitwisseling van gedachten. Mevrouw Berends deelde de delegatie mee dat de Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa, de heer Nils Muiznieks, zou deelnemen aan het door haar aan te bieden werkdiner op dinsdag 8 april.

Tijdens haar eerste vergadering in deze zitting, op maandag 7 april 2014, heeft de Assemblee besloten een spoeddebat te houden over de recente ontwikkelingen in Oekraïne: bedreigingen voor het functioneren van democratische instellingen. Daarnaast waren reeds twee voorstellen geagendeerd die erop waren gericht de zgn «credentials» (geloofsbrieven) van de delegatie van de Russische Federatie opnieuw te onderzoeken, zulks naar aanleiding van de recente annexatie van de Krim door de Russische Federatie.

## **2. Progress Report van het Bureau en van het Standing Committee (doc.nr.13470)**

Aan een kort debat over dit rapport, waarin het Bureau en het Standing Committee verslag doen van hun activiteiten sedert 31 januari 2014, heeft de heer **Kox** deelgenomen. Hij verwees naar het feit dat 7 april Wereld Gezondheidsdag is en dat op die datum in 1948 de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) werd opgericht. Hij sprak de wens uit dat de Raad van Europa een gezonde organisatie zal blijven en dat aan het slot van deze vergaderweek zal blijken dat de Raad van Europa het enige platform voor de parlementaire dialoog voor heel Europa zal blijven.

Sprekend over de verkiezingswaarnemingsmissies vroeg de heer Kox aandacht voor het groeiende probleem dat niet alle door de politieke groepen voor die missies aangewezen leden in staat worden gesteld hun werk te doen. Ter toelichting wees hij op een door zijn fractie benoemde afgevaardigde, de heer Petrenco, die zou deelnemen aan de verkiezingswaarneming in Servië, maar die van zijn parlement op het laatste moment te horen kreeg dat hij, om financiële redenen, niet mocht deelnemen. De heer Kox wees erop dat leden in deze missies de Assemblee vertegenwoordigen en dat parlementen verplicht zijn hen in staat te stellen aan deze belangrijke missies deel te nemen. Hij riep alle Parlementsvoorzitters op met dat beginsel in te stemmen om te voorkomen dat niet alleen de rechten van de afgevaardigden en politieke groepen, maar ook het instrument van de verkiezingswaarneming zelf in het gedrang komen. Als nationale parlementen kunnen gaan bepalen wie wel en wie niet aan verkiezingswaarnemingen zullen deelnemen zou dat een slecht signaal zijn. De heer Kox zei alvast te willen meedelen dat zijn fractie de heer Petrenco zal voordragen als verkiezingswaarnemer in Oekraïne. Hij sloot af met het uitpreken van de wens dat het parlement van Moldavië zich aan zijn belofte houdt en de heer Petrenco en andere leden zal toestaan deel te nemen aan dit belangrijke werk van de Assemblee.

## **3. Het verzoek van de Parlement van de Republiek Kirgizië tot het toekennen van de status van «Partner for Democracy» met de PACE.**

*Rapport (doc.nr. 13461)*

Het parlement van de Kirgizische Republiek heeft in oktober 2012 een officieel verzoek ingediend tot het verkrijgen van de status van «Partner for Democracy» met de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. Het rapport biedt een overzicht van de politieke situatie in het land en concludeert dat het verzoek van het Parlement van de Kirgizische Republiek zowel naar vorm als inhoud voldoet aan de vereisten zoals neergelegd in artikel 61 van de «Rules» van de Assemblee. Het rapport bevat daarom het voorstel het verzoek te honoreren. Tegelijkertijd benadrukt het rapport de noodzaak dat Kirgizië de hervormingen die zijn gericht op het consolideren van democratische veranderingen, op rechtshandhaving en op respect voor mensenrechten voortzet en intensiveert. Het rapport noemt benchmarks die daarvoor van groot belang zijn en stelt tenslotte voor dat de Assemblee over twee jaar de staat opmaakt van de vorderingen die het parlement van Kirgizië heeft gemaakt bij de realiseren van de politieke en institutionele hervormingen.

*Debat*

Aan het debat over dit rapport is deelgenomen door mevrouw **Faber-Van de Klashorst** die erop wees dat dit land de aanvraag heeft kunnen indienen omdat het gelegen is in de buurregio van de Raad van Europa.

Om deze status te kunnen krijgen, moet, zo vervolgde mevrouw Faber, Kirgizstan dezelfde waarden van de Raad van Europa hanteren, die o.a. gevonden worden in gendergelijkheid en fundamentele vrijheden. Het overgrote deel van de bevolking, 75%, hangt de Islam aan. En dit deel groeit. 33% van de bevolking is van mening dat de Islam een onderdeel moet zijn van het staatsbeleid.

Artikel 1 van de Kirgizische grondwet lijkt hoopvol omdat daarin wordt bepaald dat Kirgizië een seculiere staat is. De vraag is hoelang dit houdbaar blijft, zo vroeg mevrouw Faber zich af, vooral indien men bedenkt dat het land vanaf 1992 lid is van de Organisation of Islamic Cooperation. Een land kan alleen lid worden van de OIC indien het de waarden van de ware Islam onderstreept. De Islam kent slechts een theocratie en erkent geen democratie. Zijn dit de Europese waarden? Kyrgyzstan heeft zich verbonden aan het OIC dat streeft naar de vernietiging van het enige democratische land in het Midden Oosten, Israël. Zijn dit de Europese waarden?

Alle leden van de OIC hebben de Cairo Declaration on Human Rights ondertekend. In deze declaratie ontbreekt de vrijheid van religie en geloof en de mogelijkheid om van religie te veranderen. Afvalligheid wordt binnen de ideologische Islam bestraft met de doodstraf. Zijn dit de Europese waarden?

Binnen de Ummah, de Islamitische wereld is segregatie van vrouwen en ongelovigen, gevoed door de sharia, dagelijkse praktijk. Zij zijn tweedegrads burgers. Zijn dit de Europese waarden?

Mevrouw Faber zei zich af te vragen wat er aan de hand is met de Assemblee nu zij dit verzoek voor democratisch partnerschap van een Islamitisch land serieus behandelt. Misschien regeert weer de angst om zogenaamd politiek incorrect te zijn? Of laat zij zich liever muilkorven dan op de bres te springen voor de verworven rechten en vrijheden van de Europese volkeren? Opoffering van de Europese volkeren getuigt van minachting voor deze volkeren. Of zijn dit soms de Europese waarden? Door het verzoek van Kyrgyzstan te honoreren, laten wij nog meer Islamitische invloed toe binnen Europa, zo besloot mevrouw Faber-Van de Klashorst haar betoog.

#### *Resolutie*

Het debat is afgesloten met de aanvaarding van een resolutie die is genummerd 1984.

### **4. De bescherming van de internetgebruiker en de veiligheid in de «cyberspace».**

#### **Het recht op toegang tot het internet.**

##### *Rapporten*

In twee rapporten aan de Assemblee heeft het Committee on Culture, Science, Education and Media aandacht besteed aan de positie van de gebruiker van het internet.

In het eerste rapport inzake de bescherming van de internetgebruiker en de veiligheid van het web (doc. nr 13451) wordt gewezen op het feit dat gebruikers van het internet in toenemende mate worden gealarmeerd door de vele inbreuken op hun privacy en het steeds geraffineerder gebruik van persoonlijke gegevens, hetzij door bedrijven, hetzij door overheden. Wijd en zijd gepubliceerde voorbeelden duiden op recente onthullingen van massale speuracties door spionagebedrijven, de groei van nog geraffineerdere methoden van «hacking», het «profilen» van individuele mensen door middel van hun internetgebruik en het zeer bedenkelijk gebruik van technieken van «data minig».

Per saldo wordt het vertrouwen van de gebruiker enorm ondergraven. Er is dan ook dringend behoefte aan een wereldwijd initiatief om de bescherming van de gebruiker en de veiligheid van het internet te verbeteren door een gezamenlijke inspanning van overheid en bedrijven. Staten moeten robuuste wetgeving in het leven roepen die ervoor zorgt dat data slechts kunnen worden verplaatst, opgeslagen of onderschept op manieren die overeenstemmen met het EVRM, dat gedurende lange tijd ieders «private life and correspondence» heeft beschermd. Encryptie, filtering, virusbescherming en instrumenten voor authenticatie moeten automatisch onderdeel uitmaken van nieuwe diensten en producten. Aanbieders van «cloud»- diensten of Wi-Fi «hotspots» moeten worden onderworpen aan speciale controle. Aanbieders van internet(-diensten) moeten geïdentificeerd kunnen worden en zij moeten transparant en open zijn over wat ze doen. Van werkgevers mag worden verwacht dat zij de gegevens van hun medewerkers respecteren. Het beleid ten aanzien van het internet moet toe naar een grotere gelijkheid tussen alle betrokkenen, inclusief de overheden, waarbij de technische standaarden die door de ITU worden geformuleerd zijn gebaseerd op die van de VN en de Raad van Europa.

Het tweede rapport stelt vast dat het internet een revolutie heeft betekend voor de wijze waarop mensen met elkaar communiceren omdat het hen in staat stelt vrijuit te spreken op een manier die daarvóór onmogelijk was. Het heeft mensen ook nieuwe mogelijkheden geboden om toegang te krijgen tot educatieve bronnen, om deel te nemen aan het culturele leven en om zich in groepen te organiseren. De commissie is, met andere woorden, van mening dat het internet het mensen veel gemakkelijker heeft gemaakt om toegang te krijgen tot fundamentele rechten – de uitingsvrijheid, de vrijheid van vereniging en vergadering en andere burgerrechten. Toegang tot het internet voor iedereen – met een minimumniveau aan service- moet een beleidsdoel van de overheid zijn. De commissie is van mening dat het internet beschikbaar moet zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd, verblijfplaats of inkomen.

Overheden zouden dat zowel in de praktijk als in de wet als een recht moeten erkennen en zouden universele service-eisen waaraan providers moeten voldoen, gebaseerd op standaarden van de EU en de VN, moeten vaststellen. De toegang tot het internet dient betaalbaar en veilig te zijn en alleen onderhevig aan wettelijke beperkingen terwijl het dataverkeer zonder discriminatie en op basis van strikte neutraliteit dient te worden behandeld. De Raad van Europa zou moeten samenwerken met commerciële providers, overheden, de EU en de VN om er voor te zorgen dat universele toegang tot het internet in geheel Europa werkelijkheid wordt.

### *Debat*

Aan het debat over beide rapporten is deelgenomen door de heer **Franken** die de aan de orde gestelde onderwerpen zeer relevant noemde. Het eerste rapport raakt aan de basis van onze catalogus van fundamentele rechten: de vrijheid om een mening te uiten, de vrijheid om informatie te verspreiden en de vrijheid om informatie te verzamelen. De opkomst van ict heeft twee elementen toegevoegd: er is geen verschil in tijd en plaats. Dat betekent dat er geen grenzen die worden beschermd door verschillende rechtsstelsels en dat de verspreiding van informatie niet is beperkt tot één op één communicatie; het gaat immers om communicatie op één moment van één tot veel persoon over de gehele wereld.

Zoals we weten worden vele activiteiten in onze samenleving ondersteund door nieuwe technologie. We hebben het over e-commerce, e-work, e-health en ook over e-government. Als we in de wereld om ons heen kijken is de onvermijdelijke conclusie dat het gebruik van ict – niet de technologie zelf, maar het gebruik ervan – een fundamenteel recht is. De

heer Franken zei daarom te willen benadrukken dat het gemeenschappelijke doel van de leden van de Assemblee het verwezenlijken van de toegang tot het internet voor iedereen dient te zijn. Op technisch terrein moeten daarvoor aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

De eerste voorwaarde bestaat in een toereikende infrastructuur om de communicatie mogelijk te maken. De tweede is standaardisatie van de instrumenten ten behoeve van de interoperabiliteit van technische verbindingen en het beheer van het internet. Hij riep in dit verband op in te staan voor een strikte «netneutraliteit» om discriminatie van internetgebruikers te voorkomen. In de derde plaats is er behoefte aan betrouwbare en betaalbare software met een open architectuur. Men dient zich bewust te zijn van de macht van de leveranciers van software. Zoals Lawrence Lessing een paar jaar geleden zei: «Code is law» waarmee hij bedoelde te zeggen dat de softwareontwerper

ons – de gebruikers – voorschrijft hoe we ons moeten gedragen en wat we wel en niet moeten doen met dit belangrijke communicatiemiddel. Het gevaar op een digitale tweedeling bestaat ook: de kosten kunnen een obstakel worden voor de toegang tot het net. De heer Franken zei te pleiten voor een publiek-privaat partnerschap om de daadwerkelijke en de open toegang te verwezenlijken. Bovendien dienen we ons ervan bewust te zijn dat de wettelijke voorwaarden met betrekking tot goede en betrouwbaar internetcommunicatie altijd in lijn zullen moeten zijn met artikel 10 van het EVRM.

Aan het debat is ook deelgenomen door mevrouw **Faber- Van de Klashorst** die opmerkte dat de Europese Commissie van plan is een strategie te gaan uitzetten om de Europese online omgeving de veiligste ter wereld te maken, waarbij de fundamentele rechten worden behouden en bevorderd. Na de Snowden affaire zit de schrik er zogenaamd goed in, vooral al het gaat om de af luister praktijken. De Europese lidstaten schreeuwen moord en brand. Het is, zo vervolgde mevrouw Faber, naïef om te denken dat zij er niets van af wisten. Afluisteren is van alle tijden en dat men elkaar afluistert is een publiek geheim. De EU en UN grijpen de Snowden affaire dan ook dankbaar aan om zaken rond het internet naar de eigen hand te zetten.

Om het afluisteren van de USA te voorkomen opperde de Duitse bondskanselier Merkel de ontwikkeling van een afgebakend Europees netwerk, met bijkomend voordeel: totale controle over de Europese bevolking. Is er, zo vroeg mevrouw Faber zich af, soms een heimelijk verlangen naar de oude DDR tijden?

De ware reden is dat de regeringen zich er meer en meer bewust van worden dat zij geen vat hebben op het internet. Het enige instituut dat enige invloed heeft op het internet is de Californische non profit organisatie Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN). En dat dit bedrijf onder Amerikaanse wetgeving valt, staat de Europese Commissie helemaal niet aan. Diverse landen binnen de Raad van Europa keren de USA het liefst de rug toe om Europa te verzwakken.

Mevrouw Faber vervolgde haar betoog met de stelling dat de Europese Commissie eigenlijk op de totale zeggenschap over het internetbeleid wil aansturen. Dit wil zij bewerkstelligen door het doorvoeren van segregatie van rollen. Daarbij eigent zij zichzelf de beleidstaak volledig toe en degradeert zij de private sector en het maatschappelijk middenveld tot slechts de uitvoering van technische en economische aspecten. (Tunis agenda Paragraaf 35).

Gevaren liggen altijd op de loer. Ook op het internet. Mensen moeten zich daarvan bewust worden. En zoals ouders hun kinderen leren hoe ze zich moeten gedragen in het drukke verkeer, zo moeten zij hen leren om te gaan met de mogelijkheden en gevaren in cyberspace. Een risicoloze maatschappij bestaat niet, maar men kan wel leren omgaan met risico's en deze zelf beperken, aldus mevrouw Faber.

De Europese Commissie bepleit een koppeling van het internet aan de mensenrechten. Als deze koppeling gelegd wordt, dan is het hek van de dam, zo stelde mevrouw Faber. Mensenrechten kunnen dan voor van alles en nog wat misbruikt worden zoals b.v. het aan banden leggen van het internet. Het internet op zich zelf moet nooit een mensenrecht worden. Het internet is slechts een instrument waarmee mensenrechten kunnen worden uitgevoerd.

Criminele activiteiten, ook wanneer die op het internet plaatsvinden worden verboden door de huidige wetgeving. Daarom dient de ontwikkeling van het internet te worden overgelaten aan de belanghebbenden en dient de gehele beleidsbevoegdheid niet in handen te worden gelegd van de Europese Unie en de Verenigde Naties, zo besloot mevrouw Faber.

## **5. Spoeddebat over recente ontwikkelingen in Oekraïne: bedreigingen voor het functioneren van het functioneren van democratische instituties**

*Rapport (doc.nr. 13482)*

De zgn. Monitoring Commissie heeft in dit rapport haar treurnis uitgesproken over de gebeurtenissen die tussen 18 en 20 februari 2014 plaatsvonden in de Maidan (Kiev) en die leidden tot de dood van meer dan 100 protestanten en 17 politiemensen; zij veroordeelt de onaanvaardbare inzet van scherpschutters en scherpe ammunitie tegen de demonstranten door de Oekraïense

Autoriteiten. Alle gevallen waarin sprake is van dodelijke slachtoffers en alle schendingen van mensenrechten rond de protestacties op de Maidan dienen tot op de bodem te worden onderzocht en de daders, inclusief hun opdrachtgevers, moeten voor de rechter worden gebracht. Er kan geen sprake zijn van straffeloosheid voor schendingen van mensenrechten, ongeacht wie die heeft begaan.

De commissie is van oordeel dat het nieuwe politieke klimaat na de gebeurtenissen op de Maidan tussen 18 en 21 februari en de daarop gevolgde machtswisseling een «window of opportunity» voor de democratische ontwikkeling van Oekraïne heeft geopend. Daarom dient een constitutionele hervorming en de aanvaarding van een nieuwe algemene kieswet de eerste prioriteit van de Oekraïense autoriteiten te zijn. Daarenboven moeten plannen worden gemaakt voor verregaande rechtshervormingen en decentralisatie van bestuur, alsmede voor versterking van lokale en regionale bestuursorganen. De commissie betreurt het dat de democratische veranderingen en de politieke ontwikkelingen zijn overschaduwde door de ontwikkelingen in de Krim en zij veroordeelt de Russische militaire agressie en de annexatie van de Krim, die in flagrante strijd is met het internationale recht, waaronder het VN-Charter en het Statuut en de basisbeginselen van de Raad van Europa, ten scherpste. De commissie herbevestigt tenslotte haar steun aan de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne en spreekt haar grote zorg uit over de opbouw van grote aantallen Russische troepen langs de grens met Oekraïne die de spanningen in de grensgebieden alleen maar vergroten.

*Debat*

Aan het debat is deelgenomen door de heer **Kox** die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij merkte ter inleiding van zijn betoog op dat Oekraïne in staat van totale wanorde verkeert. De wanorde werd niet veroorzaakt door de illegale Russische annexatie van de Krim – hoewel die de problemen van het land wel enorm heeft vergroot –, noch door de opstand die de gekozen president en zijn regering ten val bracht – hoewel die de situatie wel veel complexer

maakte –, noch door de president die zijn macht misbruikte door onaanvaardbaar geweld tegen Oekraïense burgers te gebruiken, noch door de extremisten en fascistten die door de straten van Kiev en ander steden marcheerden en voor en tijdens de opstand een rol speelden en van wie er sommigen nu in de regering zitten. De wanorde in Oekraïne is structureel. Zij begon toen het land 23 jaar geleden onafhankelijk werd. Sedertdien is het land verdeeld geraakt langs te veel scheidslijnen. Oligarchen plunderen de rijkdommen van het land en gebruiken parlementariërs en regeringsfunctionarissen als hun marionetten. Regeringen komen en gaan en zijn noch bereid, noch in staat Oekraïne te laten voldoen aan zijn verplichtingen jegens zijn burgers. De burgers zijn de belangrijkste slachtoffers van de endemische corruptie in de afgelopen 20 jaar, zo vertelde de Gouverneur van Donetsk de leden van de delegatie uit de Presidential Committee toen deze hem onlangs een bezoek bracht. De heer Kox vervolgde zijn speech met de stelling dat de assemblee zich moet afvragen hoe zij dat enorme land met zijn 44 miljoen inwoners kan helpen een meer moderne democratische samenleving te worden met functionerende staatsinstellingen, onafhankelijke rechtspraak, minder ongelijkheid en meer solidariteit. Dat onderwerp zou het centrale thema van dit debat moeten zijn. De fractie van Verenigd Europees Links is, zo vervolgde de heer Kox, tegen buitenlandse interventie in Oekraïne, of die nu afkomstig is van Rusland, de EU, de VS of de NAVO. De imperialistische benadering van Oekraïne moet worden verlaten. Het woord is aan de Oekraïners die daartoe het fundamentele recht hebben. Laten we hen helpen zo snel mogelijk vrije en eerlijke presidents- en parlementsverkiezingen te organiseren zodat er straks een legitieme president, volksvertegenwoordiging en regering is. De heer Kox zei ervan overtuigd te zijn dat de Raad van Europa nog steeds een deel van de oplossing van het probleem kan zijn omdat wij geen vreemde mogendheid zijn- Oekraïne is één van ons. Maar we moeten er tegelijkertijd voor oppassen geen deel van het probleem te worden. Er zou daarom een meer uitgebalanceerde, minder subjectieve resolutie aan de Assemblee moeten worden voorgelegd. De fractie van Verenigd Europees Links heeft met het oog op het vinden van die balans een aantal amendementen ingediend. Zij wil de situatie objectief analyseren en zij wil de burgers van Oekraïne helpen om een democratische, stabiele en sociaal rechtvaardige staat op te bouwen.

#### *Resolutie*

Het debat is afgesloten met de aanvaarding van een resolutie die is opgenomen onder nummer 1988.

### **6. Toegang tot nationaliteit en de daadwerkelijke implementatie van de Europese Conventie inzake Nationaliteit.**

#### *Rapport (doc.nr. 13392)*

Door het Committee on Legal Affairs and Human Rights is een rapport aangeboden waarin wordt opgemerkt dat het «recht op nationaliteit» is verankerd in verscheidene internationale wettelijke instrumenten, die alle zijn gebaseerd op het simpele beginsel dat niemand staatloos dient te zijn. Toch zijn er in een aantal lidstaten van de Raad van Europa, nl. Letland, de Russische Federatie, Estland en Oekraïne, nog steeds veel staatloze personen. De Europese Conventie inzake Nationaliteit, door de Raad van Europa aanvaard in 1997, verankert het recht op nationaliteit, maar tot op heden is zij door slechts 20 lidstaten ondertekend. Staten zouden deze Conventie, maar ook de VN-verdragen tegen staatloosheid moeten ondertekenen en in werking laten treden en zouden de VN-leidraad op basis waarvan kan worden vastgesteld of iemand een staatloze persoon is

moeten volgen. Zij zouden het voorts mogelijk moeten maken dat ingezetenen met een lange verblijfsstatus kunnen worden genaturaliseerd, ze zouden daarbij een verblijf van niet meer dan vijf jaar als drempel moeten hanteren, ze zouden redelijke kosten voor de procedure moeten hanteren en niet moeten discrimineren op basis van geslacht, ras, religie, etnische afkomst of taal. Zij zouden ook toleranter moeten zijn tegenover mensen met meer dan één nationaliteit aangezien gemengde huwelijken steeds gangbaarder worden en mensen zich veel meer over de wereld verplaatsen dan vroeger.

Ook de procedures voor het registreren van geboorten zouden verscherpt moeten worden waarbij aan pasgeborenen van staatloze ouders de nationaliteit van het land van geboorte wordt toegekend tenzij de ouders bewijs van de onmiddellijke verkrijging van de nationaliteit van een andere staat over kunnen leggen.

### *Debat*

Mevrouw **Strik** heeft aan het debat over dit rapport deelgenomen en wees erop dat het rapport aan de verschillende aspecten van nationaliteit, naturalisatie en meervoudige nationaliteit uitvoerig aandacht besteedt. Bij het analyseren van deze aspecten komt één hoofdlijn naar voren: hoe belangrijk het is toegang te hebben tot een nationaliteit voor de sociale identiteit van iemand, voor de volledige participatie aan de samenleving en de burgerlijke rechten en, last but not least, voor het gevoel ergens bij te horen. Dat houdt simpelweg in dat toegang tot een nationaliteit een grondrecht is dat te kostbaar is om volledig over te laten aan de soevereiniteit van een staat.

Veel Oost-Europese landen hebben, zo vervolgde mevrouw Strik, hun naturalisatieprocedures moeten aanpassen om lid te kunnen worden van de Raad van Europa, dus deze organisatie heeft al invloed gehad op de toegang tot nationaliteit. Het is wat ironisch dat veel oude lidstaten intussen de drempels voor de toegang tot hun nationaliteit hebben verhoogd. Zo zijn de eisen met betrekking tot de taal en de integratietoetsen bijvoorbeeld aanzienlijk verzaamd. Naast taalvaardigheden worden nu ook historische kennis, waarden en zelfs gedrag getoetst. Aan de ene kant koesteren we onze vrijheden en onze pluralistische samenleving, aan de andere kant stelle we alleen prijs op nieuwe burgers van een bepaald type. Mevrouw Strik zei van mening te zijn dat we de gevolgen van dit alles moeten overzien omdat het aantal aanvragen tot naturalisatie fors is afgenomen. Vooral lager opgeleide, ongeletterde en oudere migranten en bepaalde nationaliteiten dienen geen aanvragen meer in of komen niet door de toetsen. Dat betekent dat zij in hun oude omgeving blijven waar zij van bepaalde rechten worden uitgesloten. Dat tast hun gevoel «ergens bij te horen» aan omdat zij niet kunnen stemmen en niet het gevoel hebben in een veilige leefomgeving te wonen. Dat schaadt de integratie van individuen en de samenleving.

Een andere ontwikkeling die mevrouw Strik noemde betreft het toenemende aantal mensen met meer dan één nationaliteit. De notie dat meervoudige nationaliteit zou moeten worden tegengegaan houdt geen rekening met de realiteit. Waarom zouden wij mensen dwingen te kiezen wanneer zij zich voelen aangetrokken tot twee landen? In plaats daarvan zouden wij hen beter moeten voorlichten over de gevolgen van het hebben van meer dan één nationaliteit zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken en manieren kunnen vinden om potentiële conflicten op te lossen.

Het laatste punt waarop mevrouw Strik de aandacht wilde vestigen betreft het tegenovergestelde van meervoudige nationaliteit: staatloosheid. De UNHCR hield onlangs een conferentie waar bleek dat 680.000 mensen in Europa staatloos zijn. Vooral kinderen worden daardoor hard getroffen. Eén van de aanwezige deskundigen vergeleek hun situatie met het



opgroeien met een handicap. Mevrouw Strik merkte op dat de Raad van Europa hiertegen moet strijden en ervoor moet zorgen dat de lidstaten de verdragen uitvoeren.

#### *Resolutie en aanbeveling*

Aan het slot van het debat heeft de assemblee een resolutie en een aanbeveling aanvaard die kunnen worden gevonden onder de nummers 1989 resp. 2042.

### **7. Heroverweging van de eerder goedgekeurde geloofsbrieven van de Russische delegatie op inhoudelijke gronden**

#### *Rapporten*

Door de eerdergenoemde Monitoring Commissie is een rapport uitgebracht (doc.nr. 13483) waarin de commissie meedeelt van oordeel te zijn dat de acties van de Russische Federatie die zijn uitgemond in de annexatie van de Krim, in het bijzonder de militaire bezetting van Oekraïens grondgebied alsmede de dreiging met de inzet van het leger, de erkenning van de uitkomsten van het zogenaamde referendum alsook de daarop gevolgde annexatie van de Krim zelf schendingen van het internationale recht opleveren en in flagrante strijd blijven met het Statuut van de Raad van Europa, meer in het bijzonder de Preambule en de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 3, en met de verplichtingen zoals de Russische Federatie is aangegaan bij zijn toetreding tot de Raad van Europa (zie Opinion 193, (1996)). Om zowel haar afkeuring en veroordeling over de acties van de Russische Federatie met betrekking tot Oekraïne uit te spreken als tegelijkertijd ruimte te scheppen voor een politieke dialoog stelt de Monitoring Commissie voor dat de Assemblee de goedkeuring van de geloofsbrieven van de delegatie van de Russische Federatie bevestigt terwijl zij haar stemrecht opschort tot het eind van de zitting 2014, zulks in lijn met artikel 9.4.c van de Rules of Procedure. Van de zijde van het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs is verslag uitgebracht over de verenigbaarheid van het voorstel van de Monitoring Commissie met de Rules of Procedure en het Statuut van de Raad van Europa. Zij stelt vast dat het voorstel voldoet aan het Reglement van Orde en het Statuut van de Raad van Europa.

#### *Debat*

In een korte toelichting heeft de heer **Franken**, optredend als rapporteur voor het rapport van het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs dat dit rapport een kernverantwoordelijkheid betreft van de leden van de assemblee. Hen wordt immers gevraagd de rol te vervullen van arbiter en verdediger van democratische waarden. De commissie heeft, zo vervolgde de heer Franken, in het bijzonder nagegaan of het voorstel van de Monitoring Commissie voldoet aan het bepaalde in artikel 9 van de «Rules» en aan het Statuut van de Raad van Europa. Tijdens haar vergadering op 9 april heeft de commissie besloten dat de moties waarin voor een heroverweging van de geloofsbrieven van de Russische delegatie wordt gepleit voldoen aan de formele vereisten die zijn neergelegd in de Rules of Procedure en dat de ontwerp-resolutie in het rapport van de Monitoring Commissie voldoet aan de eisen van artikel 8 en aan het Statuut van de Raad van Europa. Bij het beoordelen van verzoeken tot het heroverwegen van geloofsbrieven van delegaties in 2008 en 2009 was de commissie, aldus de heer Franken, vooral geïnteresseerd in de vraag of een verzoek tot heroverweging gebaseerd was op een

toereikend inhoudelijk verzoek, aangezien de procedure in kwestie van buitengewoon politiek belang is en zij, gelet op de implicaties, zorgvuldig moet worden uitgevoerd. De commissie heeft vastgesteld dat het rapport van de Monitoring Commissie een zodanig gedetailleerde weergave en analyse van de feiten en omstandigheden bevat dat zij steun kan uitspreken voor het voorstel om de geloofsbrieven van de Russische delegatie te bevestigen en haar stemrecht op te schorten.

Aan het debat over de rapporten is deelgenomen door de heer **Kox** die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links, minus de Russische leden van die fractie. Hij merkte op dat de annexatie van de Krim, een deel van Oekraïne, door de Russische Federatie een duidelijke inbreuk is op het internationale recht en een schending inhoudt van de territoriale integriteit van één van de leden door een ander lid. De opvatting van de Venice Commission laat daarover geen enkele twijfel bestaan: de grote meerderheid van de leden van de Raad van Europa veroordeelt deze illegale annexatie en het Comité van Ministers en de President van de Assemblee hebben duidelijke besluiten genomen naar aanleiding van deze evidente schending van het internationale recht. De heer Kox riep de Russische autoriteiten, in het bijzonder het Russische parlement, op om de doodlopende weg die zij insloegen toen zij de Krim illegaal annexeerden, te verlaten. Zo lang de Russische Federatie dat weigert isoleert zij zich van de rest van de internationale gemeenschap, hetgeen schadelijk is voor de Russische Federatie, Oekraïne en de internationale gemeenschap. De heer Kox deelde mee dat zijn fractie alle mogelijkheden zal aangrijpen om deze boodschap over te brengen aan autoriteiten, parlementariërs en burgers van de Russische Federatie. Met deze duidelijke boodschap doet de Assemblee wat zij moet doen: de rechtsstaat en de mensenrechten van alle burgers beschermen. De volgende vraag is wat de Assemblee verder nog zou moeten doen. De heer Kox deelde mee dat zijn fractie het voorstel van de rapporteur om de geloofsbrieven van de Russische Federatie te bevestigen verwelkomt. Wij hebben dit platform nodig om de Russische delegatie te vertellen dat zij op de volstrekt verkeerde weg zit en daar zo snel mogelijk van moet terug keren. Het voorstel om het stemrecht van de Russische delegatie tot januari 2015 op te schorten zei de heer Kox te kunnen respecteren, maar zijn fractie zal het niet steunen. Zo lang Rusland lid is van de Raad van Europa en het de Russische regering, die de eerste verantwoordelijkheid draagt voor wat er is gebeurd, is toegestaan volledig mee te doen in het Comité van Ministers en alle andere organen van de Raad van Europa is het niet verstandig de parlementariërs uit dat land het recht te ontnemen aanwezig te zijn en te stemmen. De heer Kox voegde toe de uitkomst van de stemming die vandaag zal plaatsvinden te zullen respecteren ook om daarmee het voorbeeld te geven van de wijze waarop zaken behoren te verlopen.

De heer Kox deelde vervolgens mee vraagtekens te zetten bij een amendement waarbij de Russen het recht wordt ontzegd deel te nemen aan het werk van het Bureau, het Standing Committee, het Presidential Committee en aan verkiezingswaarnemingen. Dat zou een schending van onze eigen regels betekenen omdat deze rechten zijn toegekend aan de politieke fracties in de Assemblee. Als we willen dat de Russen zich aan de regels houden dan moeten we zelf onze eigen regels ook toepassen. Ter afsluiting merkte de heer Kox opdat zijn fractie zorgvuldig zal luisteren naar het debat en aan het eind ervan haar stemgedrag over de resolutie zal bepalen.

De heer **Omtzigt** heeft eveneens aan het debat deelgenomen en had in de voorbereidende fase ervan een amendement ingediend dat er toe strekt te komen tot een opschorting van:

- het stemrecht van de Russische delegatie

- het recht te zijn vertegenwoordigd in het Bureau van de Assemblee, het Presidential Committee en het Standing Committee
- het recht deel te nemen aan verkiezingswaarnemingsmissies

Ter inleiding van zijn interventie merkte hij op dat dit debat één van de belangrijkste is in de geschiedenis van de Assemblee. Een lidstaat van de Raad van Europa heeft de Krim, deel van een andere lidstaat, overgenomen en dreigt, gezien het samentrekken van troepen, nog meer grondgebied over te nemen

Dat is zonder precedent. Veel van de afgevaardigden, zo vervolgde de heer Omtzigt, hebben het over dialoog. Zelf had hij die dialoog vandaag ook graag willen voeren. De heer Omtzigt zei dolgraag een direct debat tussen Oekraïense en Russische afgevaardigden te hebben willen gadeslaan. Daar is deze Assemblee voor. Maar de Russische afgevaardigden hebben ervoor gekozen niet aan het debat deel te nemen. Dat kan iets zeggen over de kracht van hun argumenten. Want wanneer hou je je afzijdig? Als je geen enkel argument hebt om je handelwijze te verdedigen. Zij hebben hun verplichtingen jegens de Assemblee en haar 46 andere lidstaten verloochend.

Wij zijn hier om te spreken, zo vervolgde de heer Omtzigt. We kunnen overdag, 's nachts, door de week en in de weekends met elkaar spreken, maar we gebruiken geen tanks en schepen. Wij zetten geen groepen zogenaamde demonstranten in om een ander land te destabiliseren. Dat is wat er gebeurt en daar zeggen wij nee tegen. Wij moeten de Russen duidelijk laten weten dat dat niet de weg is.

Door deze acties zullen de Russen zich zelf schade toebrengen. Als zij denken de situatie in de Krim op deze manier naar hun hand te kunnen zetten, dan hebben de Tsjetsjenen en de Dagestanen het recht om te zeggen; Wij willen los van Rusland. Deze Assemblee heeft de wijze waarop Rusland de Tsjetsjeense oorlog heeft gevoerd niet gesteund, maar zij steunde Rusland wel in de stelling dat Tsjetsjenië deel uitmaakt van Rusland. Als we nu de landsgrenzen van individuele naties gaan veranderen wordt de situatie in Europa van kwaad tot erger. Daarom is het goed als de Assemblee een duidelijk nee uitspreekt en het stemrecht intrekt. Tot zijn Russische collega's zou de Omtzigt willen zeggen: kom alstublieft terug, verdedig je acties en vertel ons waarom jullie je niet houden aan het VN-Handvest inzake Fundamentele Rechten, het EVRM, de Slotverklaring van Helsinki en het Akkoord van Budapest.

### *Resolutie*

Het debat over deze rapporten is afgesloten met de aanvaarding van een resolutie onder nummer 1990. Het amendement van de heer Omtzigt c.s. (nr. 7) is tijdens die stemmingen aanvaard.

## **8. Fatsoenlijk werk voor iedereen**

### *Rapport*

Het Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development noemt in dit rapport (doc.nr. 13456) aan de Assemblee de toegang tot werk in termen van vrijheid, gelijkheid, veiligheid en waardigheid van het grootste belang voor individueel en collectief welzijn. Hoewel internationale en Europese regelgeving staten ertoe verplicht het recht op werk en de rechten van werknemers te beschermen, blijft het realiseren van fatsoenlijk werk voor iedereen een helse strijd. Ongelijkheden, zowel wereldwijd als op het Europese continent, hebben tot uitholling van de rechten van werknemers, van de veiligheid op het werk en van het uitzicht op kwalitatief goed werk voor miljoenen mensen geleid, in het bijzonder voor jonge mensen, migranten en de «working poor».

Het rapport legt de nadruk op de noodzaak van meer samenwerking en solidariteit van de internationale gemeenschap om te komen tot een agenda voor fatsoenlijk werk binnen het kader van de duurzaamheidsagenda na 2015 en tot multilaterale of bilaterale handelsakkoorden. Op Europese staten wordt een beroep gedaan om de consistentie van nationale maatregelen die zijn gericht op de nakoming van hun internationale verplichtingen en op het harmoniseren van Europese sociale standaarden te verhogen. Speciale inspanningen zijn nodig om de veiligheid op het werk te garanderen en om het verbod op arbeid door kinderen onder de 15 jaar effectief uit te voeren, zulks in lijn met het Europees Sociaal Handvest en door middel van regelmatige inspecties op de werkvloer.

Als partner van de private sector en de samenleving zou de overheid een sociaal contract in de samenleving moeten helpen vernieuwen en zou zij de gemeenschappelijke sociale verantwoordelijkheid moeten versterken, in het bijzonder daar waar het gaat om activiteiten in landen waar het gevaar van sociale dumping en exploitatie groot is.

### *Debat*

Aan het debat over dit rapport heeft de heer **Elzinga**, die optrad als woordvoerder van de fractie van Verenigd Europees Links, deelgenomen. Hij merkte op dat de agenda voor fatsoenlijk werk voor iedereen raakt aan de kern van de missie van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Die agenda heeft een breed gemeenschappelijk, internationaal gedeeld inzicht opgeleverd van overheden, werkgevers, werknemers en samenleving dat productieve arbeid en fatsoenlijk werk de sleutels vormen voor het bereiken van een rechtvaardige globalisering, voor het terugdringen van armoede en voor het bereiken van een omvattende en duurzame ontwikkeling.

De agenda voor fatsoenlijk werk is, zo vervolgde de heer Elzinga, de afspiegeling is van de prioriteiten op de sociale, economische en politieke agenda van landen en van het internationale systeem. Maar ondanks de brede internationale consensus over deze prioriteiten laat de werkelijkheid van alledag zien dat er op het terrein van fatsoenlijk werk een enorme kloof bestaat, zowel in Europa als in de rest van de wereld. Na een licht herstel uit de diepte van de financiële en de economische crisis is de werkloosheid in de wereld sedert 2012 volgens de ILO weer aan het stijgen. Gisteren publiceerde de OESO cijfers die laten zien dat zelfs in de rijke wereld de werkloosheid na een zeer licht herstel weer aan het stijgen is. In de Euro-zône was de werkloosheid al onaanvaardbaar hoog en is de jeugdwerkloosheid op zijn hoogste punt ooit.

Zelfs het World Economic Forum waarschuwde dit jaar voor een verloren generatie van jongeren zonder baan en een gestaag toenemende kloof tussen arm en rijk. In sommige andere delen van de wereld is fatsoenlijk werk in de formele economie de uitzondering en zijn losse werkverbanden in de informele economie de norm. Bijna overal, inclusief Europa, neemt los werk toe, zowel in de formele als in de informele economie. Wij moeten deze neerwaartse race tot stilstand brengen en we moeten fatsoenlijk werk en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden beschermen. En aan het adres van sceptici of fundamentalisten van de vrije markt zij gezegd dat dat niets met protectionisme te maken heeft, zo voegde de heer Elzinga toe.

Het in stand houden van fatsoenlijk werk en vakbondsrechten is ons werk omdat sociale en economische rechten ook mensenrechten zijn. De centrale normen voor werk van de ILO, zoals de vrijheid van vereniging en het recht om collectieve arbeidsovereenkomsten af te sluiten zijn belangrijke mensenrechten en worden alom erkend in het overeengekomen instrumentarium van mensenrechten. De heer Elzinga complimen-

teerde de rapporteur daarom met zijn evenwichtige rapport dat er mede voor zorgt dat de strijd voor fatsoenlijk werk op de politieke agenda blijft staan.

Wij allen, zo besloot de heer Elzinga, kunnen helpen onze regeringen aan te sporen tot het uitvoeren van de programma's voor fatsoenlijk werk, die in een goede sociale dialoog tot stand zijn gekomen en zijn gericht op het scheppen van banen – dat wil zeggen fatsoenlijke banen tegen redelijk loon en geen los werk – zodat het recht van werknemers op erkenning van hun sociale en economische mensenrechten wordt gegarandeerd en overal een minimum niveau van sociale bescherming wordt geboden. Die strijd is geen luxe; zonder fatsoenlijk werk zullen wij sociale cohesie kwijtraken en zullen mensenrechten in de verdrukking komen.

#### *Resolutie*

Aan het einde van het debat heeft de assemblee een resolutie aanvaard die is genummerd 1993.

De voorzitter van de delegatie,  
Franken

De griffier van de delegatie,  
Nieuwenhuizen